

JAARVERSLAG GROEIPAKKET 2019

Opgroeien

GROEIPAKKET

Voorwoord.....	3
Introductie: Opzet en inhoud van het Jaarverslag.....	5
Wat is opgenomen in dit jaarverslag en hoe is het opgebouwd?	5
Wat zit (nog) niet in dit jaarverslag?	5
Gezinsbijslagen.....	7
Basisbedrag	7
Cijfers op kindniveau	8
Cijfers op gezinsniveau	10
Sociale toeslagen	11
Cijfers op kindniveau	12
Cijfers op gezinsniveau	14
Zorgtoeslagen	14
Wezentoeslag	14
Zorgtoeslag voor kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte	17
Pleegzorgtoeslag	20
Startbedragen geboorte en adoptie	21
Universele participatietoeslag (ofwel schoolbonus)	21
Selectieve participatietoeslag (ofwel schooltoeslag).....	22
Andere toelagen.....	26
Kinderopvangtoeslag	26
Kleutertoeslag	27
Budgettair kader	28
Bijlage	31
Bedragen kinderen geboren voor 1 januari 2019	31
Bedragen kinderen geboren na 1 januari 2019	31
Bedragen voor alle kinderen	33

VOORWOORD

Op 1 januari 2019 werd het Groeipakket ingevoerd in Vlaanderen. Dat is een gevolg van de zesde staatshervorming waarbij de deelentiteiten bevoegd zijn geworden voor de gezinsbijslagen. Vlaanderen heeft deze unieke kans aangegrepen om – met respect voor verworven rechten – een nieuw systeem uit te werken gebaseerd op volgende principes:

- Elk kind is gelijk, dus een vast basisbedrag voor elk kind.
- Het recht van het kind en dus de loskoppeling van de socioprofessionele status van de ouders, waardoor er geen enkel kind uit de boot valt.
- Voor gezinnen die het moeilijker hebben, is de ondersteuning groter. De selectieve steun voor gezinnen met een laag inkomen werd versterkt en hangt niet meer af van de socioprofessionele status van de ouder(s).
- Aanpassen aan de nieuwe sociale werkelijkheid met een stijgende diversiteit aan gezinsvormen.
- Zoveel mogelijk automatisch toekennen om te garanderen dat elk kind krijgt waar het recht op heeft en om de administratieve last voor gezinnen tot een minimum te beperken.
- Het uitbetalingslandschap reorganiseren en het invoeren van een gemeenschappelijke applicatie die ook de basis kan vormen voor goede monitoring van de uitvoering.
- De regie en de uitbetaling van het Groeipakket zijn twee gescheiden opdrachten. Opgroeien neemt de rol op van regisseur. Het Agentschap Uitbetaling Groeipakket (VUTG) staat garant voor het operationele luik.

Vlaanderen koos er bovendien resoluut voor om de gezinsbijslagen te integreren in het bredere gezinsbeleid om zo maximaal bij te dragen aan de realisatie van het kansrijk opgroeien voor élk kind en élk jongere in Vlaanderen. Het Groeipakket omvat dus meer dan gezinsbijslagen, want ook de participatietoelagen, met name de kinderopvangtoeslag, kleutertoeslag en schooltoeslag, maken er deel van uit. Sinds het schooljaar 2019-2020 zijn ook de vroegere schooltoelagen vanuit het beleidsdomein Onderwijs geïntegreerd in het Groeipakket en budgettair versterkt.

Kortom, de invoering van het Groeipakket betekent een zeer belangrijke transitie om de ambitie ‘een Groeipakket op maat voor elk kind in elk gezin’ waar te maken. Dankzij de enorme inzet van alle betrokken instanties bij de Vlaamse overheid, de uitbetalers en extern betrokken organisaties, mogen we deze transitie ook op organisatorisch vlak geslaagd noemen. Dat werd ook op Europees niveau opgemerkt via de EPSA-award 2019 voor het Groeipakket.

We blijven investeren in verdere automatisering. Zo krijgt elk kind in elk gezin altijd zijn Groeipakket op maat. Dat is cruciaal om het Vlaamse gezinsbeleid te blijven optimaliseren.

We zijn dan ook verheugd en fier dat we via voorliggend cijfer rapport een geïntegreerd en gedetailleerd beeld kunnen schetsen over de Groeipakketten die in 2019 werden uitbetaald. We wensen hiervoor alle

betrokken medewerkers van Opgroeien en het Agentschap Uitbetaling Groeipakket (VUTG), alsook andere betrokken organisaties uitdrukkelijk te bedanken.

Gelet op het belang van het Groeipakket zullen we periodiek rapporteren over de verdere uitvoering ervan. Op die manier kan de financiële ondersteuning aan kinderen en gezinnen opgevolgd en waar nodig bijgestuurd worden zodat we een kansrijk opgroeiklimaat creëren dat zorgt voor kansrijke generaties.

We wensen je veel leesplezier!

Katrien Verhegge, administrateur-generaal agentschap Opgroeien
Leo Van Loo, gedelegeerd bestuurder Agentschap Uitbetaling Groeipakket

INTRODUCTIE: OPZET EN INHOUD VAN HET JAARVERSLAG

WAT IS OPGENOMEN IN DIT JAARVERSLAG EN HOE IS HET OPGEBOUWD?

In dit jaarverslag worden cijfers over alle kinderen en gezinnen met recht op een Groeipakket in 2019 gepresenteerd. De cijfers zijn gebaseerd op gegevens van de vijf uitbetalers.

Voor de toeslagen die maandelijks worden uitbetaald, schetsen we de cijfers van december 2019. Voor de toeslagen die eenmalig worden uitbetaald (startbedragen, kleutertoeslagen) nemen we het geheel van de uitbetaalde toeslagen mee, waar mogelijk per maand. Voor kinderopvangtoeslagen geven we mee hoeveel kinderen per maand er recht hadden op minstens een toeslag voor een halve dag aanwezigheid.

We schetsen eerst cijfers over de gezinsbijslagen (basisbedragen, leeftijdstoelagen, sociale toeslagen, zorgtoeslagen, de startbedragen en de universele participatietoeslag) en daarna cijfers over de participatietoelagen (de selectieve participatietoeslag, de kinderopvangtoeslag en de kleutertoeslag). Afsluitend nemen we ook een financieel overzicht op dat per onderdeel van het Groeipakket weergeeft wat de kost ervan is.

We geven de cijfers weer voor elk onderdeel van het Groeipakket op kindniveau, maar ook zoveel mogelijk op gezinsniveau. Dus vind je in dit jaarverslag niet enkel het aantal kinderen maar ook het aantal gezinnen waarvan minstens één kind geniet van het basisbedrag of een toeslag.

We voorzien per onderdeel steeds in een korte toelichting over de betreffende bedragen, toeslagen en begrippen.

Waar mogelijk en relevant vergelijken we de cijfers met de beschikbare cijfers van december 2018¹, toen de federale kinderbijslageregeling nog van kracht was. Dit geeft een zicht op het effect van de keuzes die gemaakt werden met het Groeipakket na één jaar toepassing.

Gegevens op kindniveau presenteren we waar mogelijk opgesplitst per leeftijdsklasse.

Tot slot, dit jaarverslag wordt gelanceerd samen met vier interactieve online dashboards op Opgroeien.be zodat je als lezer zelf aan de slag kan met deze cijfers en deze per kwartaal kan opvolgen.

WAT ZIT (NOG) NIET IN DIT JAARVERSLAG?

Opgroeien volgt de gegevens en de budgetten op als regisseur van het Groeipakket. We bouwen verder aan een volledig datawarehouse om in een volgend jaarrapport nog meer cijfergegevens te verstrekken. We lijsten hieronder voor de duidelijkheid op welke cijfers we daardoor niet kunnen weergeven voor 2019. Het is evenwel de bedoeling om over al deze gegevens in de toekomst vollediger te kunnen rapporteren.

¹ Dit zijn cijfers beschikbaar gesteld door FAMIFED.

De informatie op gezinsniveau is (nog) niet voor elk onderdeel van het Groeipakket beschikbaar.

We kunnen het aantal kinderen dat in 2019 een Groeipakket ontving op basis van de Europese verordeningen niet uit de andere aantallen kinderen filteren, omdat zij dezelfde bedragen ontvangen als kinderen uit Vlaanderen. De kinderen die het Groeipakket ontvangen op basis van een bilateraal akkoord, kunnen we wel weergeven want dit gaat globaal over specifiek aangepaste andere bedragen.

We kunnen cijfers geven over het aantal kinderen met sociale toeslagen, maar kunnen nog niet afleiden of het recht werd toegekend op basis van de automatische procedure of op basis van de alarmbelprocedure voor gezinnen wiens inkomen in 2017 niet, maar in 2019 wel onder de inkomensgrens lag.

Daarnaast kunnen we nog geen onderscheid maken omtrent de ontvanger van de pleegzorgtoeslag. Wanneer een kind geplaatst wordt in een pleeggezin, wordt er een pleegzorgtoeslag toegekend. Vóór de hervorming kon deze toeslag enkel aan de bijslagtrekkende voor de plaatsing betaald worden. Zolang er geen verandering gebeurt in de plaatsing, blijft dit ook nu de ontvanger van de pleegzorgtoeslag. Sinds de hervorming houden we wel rekening met het type plaatsing waarvoor vanaf 1 januari 2019 werd gekozen. Er kan betaald worden aan de bijslagtrekkende of begunstigde(n), (meestal de biologische ouders) in geval van perspectiefzoekende plaatsing (dit is een kortdurende plaatsing). Daarnaast is er ook de mogelijkheid om deze toeslag bovenop de andere gezinsbijslagen te betalen aan het pleeggezin waar het kind verblijft in geval van perspectiefbiedende plaatsing (plaatsing met langdurig karakter). We kunnen wel aangeven hoeveel pleegzorgtoeslagen er betaald werden, maar kunnen nog niet uitsplitsen aan wie en voor welk soort plaatsingen deze betaald werden.

Wanneer een kind geplaatst wordt in een instelling, ontvangt de instelling of het Fonds Jongerenwelzijn twee derde van de gezinsbijslagen voor het kind. Een derde van de gezinsbijslagen gaat naar de begunstigde voor de plaatsing of wordt gestort op een andere rekening, meestal een rekening op naam van het kind. Ook hier kunnen we nog geen cijfers over geven.

We nemen cijfers op voor het geheel, maar kunnen de aantallen voor de gezinsbijslagen en participatietoeslagen nog niet verbijzonderen naar de woonplaats van het kind. Het is dan ook nog niet mogelijk te becijferen hoeveel kinderen uit andere gewesten genieten van een Vlaamse participatietoeslag en hoeveel kinderen in het buitenland gezinsbijslagen ontvangen uit het Groeipakket.

We nemen aantallen op over uitbetaalde kleutertoeslagen, maar beschikken nog niet over de gegevens om na te gaan welk percentage van de kleuters deze toeslag ontvangt.

De selectieve participatietoeslagen voor kleuteronderwijs, lager en secundair onderwijs voor het schooljaar 2019-2020 zijn er wel in opgenomen, al gaat het om voorlopige cijfers want de toekenningen doorheen het schooljaar zijn voorlopige toekenningen. De eindcontrole van het recht gebeurt na afloop van het schooljaar wanneer de aanwezigheden van de leerlingen gekend zijn en de laatste controle op inschrijvingen en veranderingen van onderwijsrichting volledig is afgerond. De cijfers met betrekking tot de selectieve participatietoeslag (schooltoeslag) voor studenten worden niet opgenomen omdat deze wordt toegekend door Onderwijs

GEZINSBIJSLAGEN

De gezinsbijslagen worden toegekend aan alle kinderen die in Vlaanderen wonen of toegelaten en gemachtigd zijn om er te verblijven. De gezinsbijslagen zijn onvoorwaardelijk tot en met de 18^e verjaardag van het kind en kunnen maximaal tot en met de 25^e verjaardag doorlopen als het kind voldoet aan de voorwaarden.

Een aantal personen ouder dan 25 jaar krijgen echter ook gezinsbijslagen, omwille van verworven rechten uit de vroegere federale kinderbijslagregeling. Het gaat om personen die geboren zijn vóór 1 juli 1966 en erkend zijn als volledig arbeidsongeschikt of tewerkgesteld zijn in een beschutte werkplaats. Zij hebben zonder leeftijdsbeperking recht op gezinsbijslagen. Ze hebben recht op het basisbedrag, een specifieke leeftijdsbijslag en een eventuele sociale toeslag voor eenoudergezinnen. Dit gaat om een groep met verworven rechten die jaar na jaar afneemt.

BASISBEDRAG

Sinds de hervorming kunnen de basisbedragen opgedeeld worden in twee grote categorieën: de transitiebedragen en de nieuwe bedragen.

De nieuwe bedragen worden uitbetaald aan kinderen die sinds 1 januari 2019:

- geboren zijn
- naar Vlaanderen zijn verhuisd vanuit het buitenland
- een (eerste) ouder hebben verloren
- in een instelling waren geplaatst voor 2019 en van wie de plaatsing ondertussen is gestopt.²

De transitiebedragen uit de federale kinderbijslagregeling worden uitbetaald aan kinderen geboren voor 1 januari 2019 en bestaan uit drie verschillende rangbedragen: een laag (93,93 euro), midden (173,80 euro) en hoog (259,46 euro) basisbedrag en een verhoogde wezenbijslag (360,83 euro). De gewone wezenbijslag komt overeen met de rangbedragen. Tenslotte zijn er gezinnen waar een of meer kinderen geplaatst zijn en waarbij de proportionele verdeling wordt toegepast.³ Dit betekent dat het totaal aan kinderbijslag gelijk wordt verdeeld over het aantal kinderen.

Kinderen geboren voor 1 januari 2019 behouden het recht op de rangbedragen en het recht op de leeftijdsbijslagen. Deze worden toegekend vanaf 6 jaar en worden verhoogd vanaf 12 en 18 jaar.

² Dit gaat om kinderen die geplaatst waren met een 1/3^e-2/3^e regeling waarvan het 1/3^e op een geblokkeerde rekening werd gestort. Na het beëindigen van de plaatsing krijgen zij de nieuwe bedragen.

³ Dit is enkel het geval voor kinderen die op 31/12/2018 al geplaatst waren in een instelling. Voor kinderen die vanaf 1/1/2019 geplaatst (of herplaatst) zijn geldt deze proportionele verdeling niet.

Alle kinderen zijn gelijk. Daarom koos Vlaanderen voor een vast basisbedrag van 163,20 euro voor elk kind. Kinderen die een ouder verloren ontvangen de helft van dit basisbedrag als zorgtoeslag. Kinderen die twee ouders verloren krijgen het basisbedrag als zorgtoeslag in hun Groeipakket.

Naast de transitie- en nieuwe bedragen is er nog een derde categorie die we kunnen onderscheiden. België heeft bilaterale overeenkomsten gesloten met een aantal landen, dit zijn Algerije, Bosnië-Herzegovina, Macedonië, Marokko, Montenegro, Servië, Tunesië, Turkije en Israël. Elke overeenkomst bevat specifieke voorwaarden voor het recht op kinderbijslag vanuit een van de Belgische entiteiten. Wanneer een van de ouders sociaal verzekerd is in Vlaanderen, kan er recht zijn op het Vlaamse Groeipakket.

Cijfers op kindniveau

Tabel 1 geeft het aantal kinderen weer dat een Groeipakket ontvangt, opgesplitst volgens de categorieën van bedragen zoals hierboven toegelicht.

Regeling	Basisbedragen	Leeftijdsklasse					Totaal
		0-5 jaar	6-11 jaar	12-17 jaar	18-24 jaar	+ 25 jaar	
Kinderen met transitiebedragen		337.961	446.897	425.912	292.739	9.909	1.513.418
Rangbedrag laag	259.702	219.668	188.644	135.051	9.652	812.717	
Rangbedrag midden	68.745	166.952	149.367	96.571	170	481.805	
Rangbedrag hoog	8.570	56.191	79.427	51.998	27	196.213	
Verhoogde wezenbijslag	515	2.643	6.008	8.109	0	17.275	
Proportionele verdeling	429	1.443	2.466	1.010	60	5.408	
Bilaterale overeenkomsten		147	179	182	198	0	706
Kinderen met nieuwe bedragen		67.521	4.706	4.942	3.555	0	80.724
Basisbedrag nieuw	67.289	4.103	3.956	2.572	0	77.920	
Half wees	229	595	975	969	0	2.768	
Volledig wees	3	8	11	14	0	36	
Totaal		405.629	451.782	431.036	296.492	9.909	1.594.848

Tabel 1: Aantal kinderen met recht op Groeipakket eind 2019 – volgens regeling (kinderen met transitiebedragen, bilaterale overeenkomsten en kinderen met nieuwe bedragen), basisbedrag en leeftijdsklasse.

Tabel 2 geeft het aantal kinderen weer met recht op kinderbijslag in Vlaanderen eind 2018 onder de federale kinderbijslagwetgeving.

	Leeftijdsklasse					Totaal
	0-5 jaar	6-11 jaar	12-17 jaar	18-24 jaar	+ 25 jaar	
Basisbedragen						
Rangbedrag laag	175.239	210.244	232.223	232.121	10.152	859.979
Rangbedrag midden	147.746	162.934	142.343	51.232	181	504.436
Rangbedrag hoog	80.242	73.833	39.931	4.760	25	198.791
Verhoogde wezenbijslag	753	3.001	6.847	9.022	0	19.623
Totaal	403.980	450.012	421.344	297.135	10.358	1.582.829

Tabel 2: Aantal kinderen met recht op kinderbijslag in Vlaanderen onder de federale wetgeving eind 2018 – volgens basisbedrag en leeftijdsklasse.

Eind 2019 waren er 1.594.848 kinderen in Vlaanderen met recht op een van de basisbedragen. Dat is een toename met 12.019 kinderen in vergelijking met de situatie eind 2018. Het Groeipakket vertrekt van het recht van het kind want er is een volledige loskoppeling van de socioprofessionele situatie van de ouders. Hierdoor hebben meer kinderen recht op kinderbijslag.

Samen met het basisbedrag wordt aan kinderen met transitiebedragen ook een leeftijdsbijslag betaald. Deze wordt voor het eerst toegekend op 6 jaar en wordt verhoogd op 12 en 18 jaar. De oudste kinderen krijgen slechts de helft van deze leeftijdsbijslag, tenzij er ook een sociale toeslag of een toeslag voor kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte wordt toegekend. Weeskinderen die een verhoogde wezenbijslag ontvangen, krijgen ook de volledige leeftijdsbijslag.

Tabel 3 geeft het aantal kinderen weer met en zonder leeftijdsbijslag in december 2019.

Type leeftijdsbijslag	Leeftijdsklasse					Totaal
	0-5 jaar	6-11 jaar	12-17 jaar	18-24 jaar	+ 25 jaar	
Volledige leeftijdsbijslag	0	288.715	255.771	124.082	1.541	670.109
Gehalveerde leeftijdsbijslag	0	158.815	171.051	169.531	8.368	507.765
Geen leeftijdsbijslag	405.629	4.252	4.214	2.879	0	416.974
Totaal	405.629	451.782	431.036	296.492	9.909	1.594.848

Tabel 3: Aantal kinderen met recht op leeftijdsbijslag eind 2019 – volgens type leeftijdsbijslag en leeftijdsklasse

Tabel 4 geeft de toegekende leeftijdsbijslagen weer eind 2018.

Type leeftijdsbijslag	Leeftijdsklasse					Totaal
	0-5 jaar	6-11 jaar	12-17 jaar	18-24 jaar	+ 25 jaar	
Volledige leeftijdsbijslag	0	266.417	226.724	97.100	1.124	591.365
Gehalveerde leeftijdsbijslag	0	183.595	194.620	200.035	9.234	587.484
Geen leeftijdsbijslag	403.980	0	0	0	0	403.980
Totaal	403.980	450.012	421.344	297.135	10.358	1.582.829

Tabel 4: Aantal kinderen met recht op leeftijdsbijslag in Vlaanderen onder de federale wetgeving eind 2018 – volgens type leeftijdsbijslag en leeftijdsklasse

De vergelijking van de aantallen in tabellen 3 en 4 toont aan dat er een duidelijke toename is van het aantal kinderen met een volledige leeftijdsbijslag. Deze toename kan voornamelijk verklaard worden door de toename van het aantal kinderen met een sociale toeslag (zie verder). Kinderen met recht op een sociale toeslag hebben immers recht op de volledige leeftijdsbijslag.

Ook het aantal kinderen zonder leeftijdsbijslag is toegenomen. Dit komt omdat kinderen met het nieuwe basisbedrag van het Groeipakket geen recht meer hebben op een leeftijdsbijslag.

Cijfers op gezinsniveau

In tabel 5 wordt het aantal gezinnen weergegeven volgens het gezinstype. We onderscheiden vier gezinstypes op basis van de categorieën van bedragen:

- Gezin met enkel kinderen met nieuwe bedragen: dit gezin telt enkel kinderen die recht hebben op de bedragen uit het Groeipakket.
- Gezin met enkel kinderen met transitiebedragen: dit gezin bestaat enkel uit kinderen die nog de basisbedragen uit de 'oude' kinderbijslagregeling ontvangen.
- Gezin met enkel kinderen in bilaterale overeenkomsten: dit gezin telt alleen rechtgevende kinderen die kinderbijslag ontvangen in het kader van een bilaterale overeenkomst.
- Combinatiegezin: dit gezin telt zowel kinderen met nieuwe bedragen als kinderen met transitiebedragen.

Type gezin	Aantal gezinnen	Aandeel
Gezin met enkel kinderen met nieuwe bedragen	45.072	5,07%
Gezin met enkel kinderen met transitiebedragen	815.686	91,77%
Gezin met enkel kinderen in bilaterale overeenkomst	362	0,04%
Combinatiegezin	27.698	3,12%
Totaal	888.818	100%

Tabel 5: Aantal gezinnen met recht op Groeipakket eind 2019 – volgens gezinstype

SOCIALE TOESLAGEN

De sociale toeslag is er voor gezinnen die met hun inkomen de opvoedingskost moeilijker kunnen dragen. De toeslag is bedoeld om de draagkracht van minder kapitaalkrachtige gezinnen te vergroten en is afhankelijk van het inkomen en de gezinsgrootte. Wanneer de voorwaarden zijn vervuld, ontvangen alle kinderen van het gezin automatisch een sociale toeslag. De belangrijkste vernieuwing hier is dat er een nieuw systeem van inkomenselectiviteit werd ingevoerd.

De kenmerken van het nieuwe systeem zijn:

- Er moet niet meer voldaan worden aan voorwaarden gebaseerd op socioprofessionele situaties (werkloosheid, eenoudergezin, invaliditeit ...) om een sociale toeslag te krijgen, enkel de hoogte van het inkomen bepaalt het recht. Dit zorgt ervoor dat ook werkende gezinnen met een laag inkomen in aanmerking komen voor de sociale toeslag.
- Het recht op een sociale toeslag wordt onderzocht voor alle gezinnen. Inkomensgegevens worden meer automatisch opgevraagd en ingelezen.
- Het inkomensbegrip werd gewijzigd en verruimd om beter rekening te kunnen houden met de draagkracht van het gezin.
- Het nieuwe systeem van inkomenselectiviteit werd niet alleen ingevoerd voor de kinderen die vanaf 2019 instromen in het Groeipakket, maar ook voor de kinderen geboren voor 2019.
- De vroegere inkomensgrens voor koppels werd behouden, waardoor kinderen geboren voor 2019 hun toeslagbedrag konden houden. Nieuwe kinderen met een inkomen onder die grens krijgen nieuwe toeslagbedragen.
- Voor nieuwe grote gezinnen (gezinnen met minstens drie kinderen, van wie minstens een kind het nieuwe basisbedrag ontvangt) met een inkomen tussen 30.986 euro en 61.200 euro zijn er nu ook sociale toeslagen.

Cijfers op kindniveau

Tabel 6 geeft per leeftijdsklasse weer hoeveel kinderen in het Groeipakket in 2019 een sociale toeslag kregen en over welk type bedrag het ging. Tabel 7 geeft de aantallen voor 2018 op basis van de voormalige federale regeling.

Regeling	Sociale toeslagen	Leeftijdsklasse					Totaal	Aandeel
		0-5 jaar	6-11 jaar	12-17 jaar	18-24 jaar	+ 25 jaar		
Kinderen met transitiebedragen		76.788	101.001	94.127	57.417	1.348	330.681	93,45%
	Kind met hoogste toeslagbedrag	52.266	39.905	31.298	21.412	0	144.881	40,94%
	Kind met middelste toeslagbedrag	16.076	34.389	27.993	16.194	0	94.652	26,75%
	Kind met laagste toeslagbedrag	2.511	15.127	17.990	8.883	0	44.511	12,58%
	Kind met toeslag ziekte & invaliditeit	4.730	6.339	7.299	5.069	0	23.437	6,62%
	Kind met toeslag eenoudergezin	972	4.475	8.333	5.473	1.348	20.601	5,82%
	Proportionele verdeling	233	766	1.214	386	0	2.599	0,73%
Kinderen met nieuwe bedragen		16.949	1.984	2.479	1.762	0	23.174	6,55%
	Gezin met laag inkomen en 1 of 2 kinderen	7.755	659	1.111	1.258	0	10.783	3,05%
	Gezin met laag inkomen en > 2 kinderen	4.634	1.155	1.140	348	0	7.277	2,06%
	Gezin met middeninkomen en > 2 kinderen	4.560	170	228	156	0	5.114	1,45%
Totaal		93.737	102.985	96.606	59.179	1.348	353.855	100%

Tabel 6: Aantal kinderen met een sociale toeslag eind 2019 - volgens regeling, type sociale toeslag en leeftijdsklasse

Sociale toeslagen	Leeftijdsklasse					Totaal	Aandeel
	0-5 jaar	6-11 jaar	12-17 jaar	18-24 jaar	+ 25 jaar		
Kind met hoogste toeslagbedrag	9.766	16.207	21.013	18.595	918	66.499	37,96%
Kind met middelste toeslagbedrag	10.743	16.158	16.666	5.033	28	48.628	27,76%
Kind met laagste toeslagbedrag	7.776	6.803	3.206	245	0	18.030	10,29%
Kind met toeslag ziekte & invaliditeit	2.390	5.583	10.156	9.746	0	27.875	15,91%
Kind met toeslag eenoudergezin	5.085	5.832	2.924	296	5	14.142	8,07%
Totaal	35760	50.583	53.965	33.915	951	175.174	100%

Tabel 7: Aantal kinderen met een sociale toeslag in Vlaanderen onder de federale wetgeving eind 2018 – volgens regeling, type sociale toeslag en leeftijdsklasse

Eind december 2018 waren er in de federale kinderbijslagregeling 175.174 kinderen met een sociale toeslag. Dankzij het Groeipakket waren dat er in december 2019 353.855. Dit is een toename met 178.681 kinderen, met andere woorden meer dan dubbel zoveel kinderen genoten van een sociale toeslag in vergelijking met het jaar daarvoor.

De toename kan verklaard worden door drie redenen:

- Het is sinds de hervorming niet langer een voorwaarde om langdurig werkloos, langdurig ziek of een alleenstaande ouder te zijn om een sociale toeslag te kunnen ontvangen, zoals voorheen wel het geval was. Er wordt enkel nog gekeken naar het inkomen van het gezin. Op deze manier kunnen ouders die werken maar een laag inkomen hebben ook genieten van de sociale toeslag.
- Het effect van de automatische toekenningsprocedure.
- Het invoeren van een tweede (hogere) inkomensgrens voor grote gezinnen, waardoor sociale toeslagen ook worden toegekend aan nieuwe grote gezinnen met een inkomen tussen de eerste en tweede inkomensgrens. In 2019 kregen 5.114 kinderen deze toeslagen. De verdubbeling van het aantal kinderen in 2019 ligt dus vooral aan de eerste twee redenen. We gaan er wel van uit dat het aantal kinderen met deze toeslagen jaar na jaar zal toenemen wanneer steeds meer bestaande gezinnen groter worden.

Cijfers op gezinsniveau

Tabellen 8 en 9 geven de aantallen gezinnen weer met een sociale toeslag.

	Aantal	Aandeel
Gezinnen met sociale toeslag	187.598	21,11%
Gezinnen zonder sociale toeslag	701.220	78,89%
Totaal	888.818	100%

Tabel 8: Aantal gezinnen met en zonder sociale toeslag eind 2019

	Aantal	Aandeel
Gezinnen met sociale toeslag	130.135	14,31%
Gezinnen zonder sociale toeslag	779.042	85,69%
Totaal	909.177	100%

Tabel 9: Aantal gezinnen met en zonder sociale toeslag in Vlaanderen onder de federale wetgeving eind 2018

Op basis van tabellen 8 en 9 zien we dat het aantal gezinnen dat een sociale toeslag ontvangt, is gestegen van 130.135 eind december 2018 tot 187.598 in december 2019. Dit is een toename met ongeveer 44%. Deze stijging ligt in lijn met de stijging op kindniveau.

ZORGTOESLAGEN

Het Groeipakket onderscheidt drie soorten zorgtoeslagen: een wezentoeslag voor kinderen die een of beide ouders verloren, een toeslag voor kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte en een pleegzorgtoeslag voor kinderen die in een pleeggezin worden opgevangen.

Wezentoeslag

Voor wezen verschilt de regeling naargelang het tijdstip waarop het kind de ouder(s) verloor.

- De nieuwe regeling voor de wezentoeslag wordt toegepast voor alle kinderen die na 1 januari 2019 voor het eerst een ouder verliezen. Een kind dat beide ouders heeft verloren sinds 1 januari 2019, ontvangt bovenop het basisbedrag van 163,20 euro een wezentoeslag van 163,20 euro. Verliest een kind een ouder, dan krijgt het bovenop het basisbedrag van 163,20 euro een wezentoeslag van 81,60 euro. Beide toeslagen worden betaald zolang het kind recht heeft op gezinsbijslagen, dus ook voor de kinderen van wie de overlevende ouder eventueel een nieuw gezin vormt.
- Kinderen die hun ouder(s) verloren voor 2019, behouden hun wezentoeslag volgens de oude regelgeving (verhoogde wezenbijslag). Dit wil zeggen dat de toeslag behouden blijft zolang de overlevende ouder niet gaat samenwonen of hertrouwt. Gebeurt dit wel, dan ontvangt het kind de gewone wezenbijslag, wat overeenkomt met de rangbedragen.

Cijfers op kindniveau

Tabel 10 geeft aan hoeveel kinderen er eind 2019 welk type wezentoeslag kregen. Tabel 11 toont de cijfers met betrekking tot wezentoeslag onder de voormalige federale regeling.

Regeling	Type wezentoeslag	Leeftijdsklasse					Totaal
		0-5 jaar	6-11 jaar	12-17 jaar	18-24 jaar	+25 jaar	
Kinderen met transitiebedragen		591	3.377	7.803	9.856	7.208	28.835
	Verhoogde wezenbijslag	515	2.643	6.008	8.109	nvt	17.275
	Gewone wezenbijslag	76	734	1.795	1.747	7.208	11.560
Kinderen met nieuwe bedragen		232	603	986	983	n.v.t.	2.804
	Half wees	229	595	975	969	n.v.t.	2.768
	Volledig wees	3	8	11	14	n.v.t.	36
Totaal		823	3.980	8.789	10.839	7.208	31.639

Tabel 10: Aantal kinderen met een wezentoeslag eind 2019 – volgens regeling, type wezentoeslag en leeftijdsklasse

Zoals hierboven uiteengezet, is de verhoogde wezenbijslag verbonden aan een bijkomende voorwaarde. Dit stamt uit de federale regeling en maakt binnen het Groeipakket deel uit van de verworven rechten. 4.352 minderjarige wezen ontvingen in 2019 de gewone wezenbijslag en ontvangen dus geen bijkomende ondersteuning omdat de overlevende ouder samenwoont of hertrouwd is.

Type wezentoeslag	Leeftijdsklasse					Totaal
	0-5 jaar	6-11 jaar	12-17 jaar	18-24 jaar	+25 jaar	
Verhoogde wezenbijslag	753	3.001	6.847	9.022	n.v.t.	19.623
Gewone wezenbijslag	161	975	2.135	2.102	9.052	14.425
Totaal	914	3.976	8.982	11.124	9.052	34.048

Tabel 11: Aantal kinderen met een wezentoeslag in Vlaanderen onder de federale wetgeving eind 2018 – volgens type wezentoeslag en leeftijdsklasse

Het totale aantal wezen is gedaald in vergelijking met december 2018. Er is een daling met 2.409 kinderen. Dit komt vooral door een daling van het aantal +25-jarige wezen in de gewone schaal.

Het aantal kinderen met een toeslag voor wezen is wel licht toegenomen. Onder de federale regeling waren er 19.623 kinderen met de verhoogde wezenbijslag. Eind 2019 waren er 17.275 kinderen met een

verhoogde wezenbijslag en daarnaast nog 36 met een volle wezentoeslag en 2.768 kinderen met halfwezentoeslag. Dit maakt in totaal 20.079 weeskinderen met een wezentoeslag.

Met het Groeipakket kunnen weeskinderen hun wezentoeslag combineren met een sociale toeslag, wat niet mogelijk was onder de federale regeling. Tabel 12 toont het aantal kinderen dat een nieuwe wezentoeslag combineert met een sociale toeslag. 59,26% van de nieuwe halfwezen en 66,67% van de nieuwe volle wezen ontvangt een sociale toeslag.

	Aantal halfwezen	Aandeel halfwezen	Aantal volle wezen	Aandeel volle wezen
Gezin met laag inkomen en 1 of 2 kinderen	959	34,65%	13	36,11%
Gezin met laag inkomen en > 2 kinderen	490	17,70%	8	22,22%
Gezin met middeninkomen en > 2 kinderen	194	7,01%	3	8,33%
Totaal met sociale toeslag	1.643	59,26%	24	66,67%
Totaal zonder sociale toeslag	1.109	40,64%	12	33,33%
Totaal	2.752	100%	36	100%

Tabel 12: Aantal kinderen met een wezentoeslag eind 2019 - volgens type sociale toeslag

Cijfers op gezinsniveau

Tabellen 13 en 14 geven het aantal gezinnen weer met een wezentoeslag eind 2019 en eind 2018. Ook hier zien we een daling, dit ligt in de lijn met de daling op kindniveau.

Type wezentoeslag	Aantal
Verhoogde wezenbijslag	11.836
Gewone wezenbijslag	11.395
Half wees	1.784
Volledig wees	31
Totaal	25.046

Tabel 13: Aantal gezinnen met wezentoeslag eind 2019 – volgens type wezentoeslag

Type wezentoeslag	Aantal
Verhoogde wezenbijslag	13.440
Gewone wezenbijslag	12.901
Totaal	26.341

Tabel 14: Aantal gezinnen met wezentoeslag in Vlaanderen onder de federale wetgeving eind 2018 – volgens type wezentoeslag

Zorgtoeslag voor kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte

Sommige kinderen hebben als gevolg van een beperking of handicap een specifieke ondersteuningsbehoefte. Zij hebben maandelijks recht op een extra bedrag, bovenop het basisbedrag. Het bedrag van de zorgtoeslag hangt af van de mate waarin het kind meer ondersteuning nodig heeft dan zijn of haar leeftijdsgenoten.

De graad van ondersteuningsbehoefte wordt vastgesteld door een evaluerend arts. Deze artsen worden hiertoe erkend door de bevoegde administratie, namelijk Opgroeien en/of de FOD Sociale Zekerheid.

De evaluerend arts maakt gebruik van de medisch-sociale schaal om de ondersteuningsbehoefte zo objectief mogelijk vast te stellen. Drie pijlers omvatten zowel de lichamelijke en geestelijke gevolgen van de aandoening, als de gevolgen voor het dagelijkse leven van het kind en de gevolgen voor het gezinsleven. Het kind kan maximaal 36 punten scoren op de drie pijlers samen. Het bedrag hangt af van het aantal punten per pijler.

Een klein aantal jongeren en volwassenen ontvangt nog een zorgtoeslag op basis van een evaluatie aan de hand van de zelfredzaamheidsschaal, die inmiddels niet meer wordt toegepast.

Cijfers over toegekende zorgtoeslagen

Er werd in 2019 een zorgtoeslag voor kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte betaald voor 40.249 kinderen in 36.556 gezinnen.

Systeem	Puntencategorie	Leeftijdsklasse				Totaal
		0-5 jaar	6-11 jaar	12-17 jaar	18-24 jaar	
Medisch-sociale schaal		4.145	13.616	15.582	6.898	40.241
	Minder dan 4 punten in pijler 1 en minder dan 6 punten over de 3 pijlers	425	1.036	843	224	2.528
	Minstens 4 punten in pijler 1 en minder dan 6 punten over de 3 pijlers	17	3	5	2	27
	Minder dan 4 punten in pijler 1 en 6-8 punten over de 3 pijlers	1.506	7.205	8.323	2.915	19.949
	Minstens 4 punten in pijler 1 en 6-8 punten over de 3 pijlers	76	83	198	193	550
	Minder dan 4 punten in pijler 1 en 9-11 punten over de 3 pijlers	746	1.889	1.627	707	4.969
	Minstens 4 punten in pijler 1 en 9-11 punten over de 3 pijlers	199	480	1.076	749	2.504
	Minder dan 4 punten in pijler 1 en 12-14 punten over de 3 pijlers	253	452	335	154	1.194

Minstens 4 punten in pijler 1 en 12-14 punten over de 3 pijlers	297	934	1.304	872	3.407
Minder dan 4 punten in pijler 1 en 15-17 punten over de 3 pijlers	29	56	38	13	136
Minstens 4 punten in pijler 1 en 15-17 punten over de 3 pijlers	223	605	711	405	1.944
Minder dan 4 punten in pijler 1 en 18-20 punten over de 3 pijlers	6	14	10	3	33
Minstens 4 punten in pijler 1 en 18-20 punten over de 3 pijlers	187	363	450	297	1.297
Minder dan 4 punten in pijler 1 en meer dan 20 punten over de 3 pijlers	3	3	9	5	20
Minstens 4 punten in pijler 1 en meer dan 20 punten over de 3 pijlers	178	493	653	359	1.683
Zelfredzaamheids-schaal	0	0	2	6	8
Zelfredzaamheidsgraad 0-3	0	0	2	2	4
Zelfredzaamheidsgraad 4-6	0	0	0	1	1
Zelfredzaamheidsgraad 7-9	0	0	0	3	3
Totaal	4.145	13.616	15.584	6.904	40.249

Tabel 15: Aantal kinderen met zorgtoeslag voor kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte eind 2019 - volgens systeem, puntencategorie en leeftijdsklasse

Systeem	Puntencategorie	Totaal
Medisch-sociale schaal		36.580
	Minstens 4 punten in pijler 1 en minder dan 6 punten over de 3 pijlers	28
	Minder dan 4 punten in pijler 1 en 6-8 punten over de 3 pijlers	18.957
	Minstens 4 punten in pijler 1 en 6-8 punten over de 3 pijlers	708
	Minder dan 4 punten in pijler 1 en 9-11 punten over de 3 pijlers	4.819
	Minstens 4 punten in pijler 1 en 9-11 punten over de 3 pijlers	2.454
	12-14 punten over de 3 pijlers	4.551
	15-17 punten over de 3 pijlers	2.009
	18-20 punten over de 3 pijlers	1.385
	Meer dan 20 punten over de 3 pijlers	1.669
Zelfredzaamheidsschaal		18
	Zelfredzaamheidsgraad 0-3	10
	Zelfredzaamheidsgraad 4-6	4
	Zelfredzaamheidsgraad 7-9	4
Totaal		36.598

Tabel 16: Aantal kinderen met een zorgtoeslag voor kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte in Vlaanderen onder de federale wetgeving eind 2018 – volgens systeem en puntencategorie

In vergelijking met december 2018 is het aantal kinderen met een zorgtoeslag voor specifieke ondersteuningsbehoefte in 2019 toegenomen met 3.651.

Cijfers over aanvragen en beslissingen

De bevoegdheid om de evaluatie van de ondersteuningsbehoefte te organiseren, lag voor de hervorming bij de FOD Sociale Zekerheid en erna bij Opgroeien. Echter, in 2019 was een overgangsmaatregel van toepassing: nieuwe aanvragen en aanvragen om herzieningen van deze nieuwe dossiers werden behandeld door Opgroeien en herzieningen op oude dossiers op aanvraag van de ouders en ambtshalve herzieningen werden behandeld door de FOD Sociale Zekerheid.

In tabel 17 zien we het aantal aanvragen door de uitbetalingsactoren doorgestuurd aan de bevoegde administraties in 2019.

Een aantal aanvragen kwam zowel bij Opgroeien als bij de FOD Sociale Zekerheid verkeerd terecht, maar werd alsnog opgenomen door de ontvangende administratie om te vermijden dat documenten verloren zouden gaan en om zo de gezinnen deze administratieve last te besparen.

	FOD SZ	Opgroeien	Totaal
Eerste aanvraag	347	10.642	10.989
Ambtshalve herziening	9.899	0	9.899
Herziening op vraag van ouders of derden	2.339	223	2.562
Beroep aangetekend	75	0	75
Totaal	12.660	10.865	23.525

Tabel 17: Aantal aanvragen voor een zorgtoeslagevaluatie ontvangen in 2019 – volgens type en bron

In tabel 18 vinden we het aantal beslissingen door de evaluerend arts per administratie. Deze beslissingen omvatten zowel toekenningen van punten als negatieve beslissingen.

	FOD SZ	Opgroeien	Totaal
Medische vaststelling	15.531	1.275	16.806

Tabel 18: Beslissingen in het kader van de zorgtoeslagevaluatie genomen in 2019 – volgens bron

Van de 1.275 beslissingen bij Opgroeien in 2019 werden er in 992 dossiers (77,80%) een voldoende aantal punten en in 283 dossiers (22,20%) een te laag aantal punten toegekend om een zorgtoeslag te ontvangen. Bij de FOD Sociale Zekerheid gaat dat om respectievelijk 12.314 (79,29%) en 3.217 dossiers (20,71%) op een totaal van 15.531.

Pleegzorgtoeslag

Een pleegkind heeft net als elk ander kind in Vlaanderen recht op een Groeipakket. Wanneer het kind wordt opgevangen in een pleeggezin gaat het basisbedrag naar dat gezin.

Het basisbedrag wordt aangevuld met een maandelijkse pleegzorgtoeslag van 63,03 euro. Wat nieuw is, is dat voor plaatsingen vanaf 1 januari 2019 het type plaatsing bepaalt wie de pleegzorgtoeslag krijgt. Als een kind voor lange tijd verhuist naar een pleeggezin (perspectiefbiedende pleegzorg), dan gaat het bedrag volledig naar de pleegouders.. Bij pleegzorg van korte duur (perspectiefzoekende pleegzorg) gaat de toeslag naar de begunstigde vóór de plaatsing. Die begunstigde is meestal de biologische ouder.

De bijslagtrekkende vóór de plaatsing blijft de pleegzorgtoeslag ontvangen als die toegestaan is voor 1 januari 2019, zolang er zich geen wijziging in de plaatsing voordoet.

De toeslag werd in 2019 toegekend aan 3.176 gezinnen voor 3.927 kinderen.

	Leeftijdsklasse				Totaal
	0-5 jaar	6-11 jaar	12-17 jaar	18-24 jaar	
Aantal kinderen	880	1.276	1.327	444	3.927

Tabel 19: Aantal kinderen met pleegzorgtoeslag eind 2019 – volgens leeftijdsklasse

In de federale kinderbijslagregeling werd er, wanneer het kind in een pleeggezin geplaatst was, een forfaitaire kinderbijslag van 63,03 euro uitbetaald aan de persoon die bijslagtrekkende was vóór de plaatsing. De bijkomende voorwaarde was wel dat de bijslagtrekkende nauw contact bleef onderhouden met het geplaatste kind. In 2018 werd er voor 2.832 kinderen zo'n toeslag uitbetaald.

STARTBEDRAGEN GEBOORTE EN ADOPTIE

Kinderen geboren of geadopteerd in Vlaanderen in 2019 ontvangen een startbedrag van 1.122 euro. Dit kan vóór de uitgerekende bevallingsdatum uitbetaald worden, indien tijdig en correct aangevraagd, ofwel na de geboorte. Het startbedrag adoptie wordt uitbetaald van zodra het kind in het gezin verblijft.

	Betaling na geboorte	Voorafbetaling	Totaal
januari	756	3.013	3.769
februari	3.132	4.113	7.245
maart	3.312	4.300	7.612
april	1.794	4.319	6.113
mei	1.626	5.522	7.148
juni	929	4.240	5.169
juli	1.054	4.564	5.618
augustus	1.065	4.994	6.059
september	893	3.876	4.769
oktober	940	3.775	4.715
november	1.409	5.214	6.623
december	1.347	4.254	5.601
Totaal	18.257	52.184	70.441

Tabel 20: Aantal uitbetaalde startbedragen in 2019 – opdeling per maand

UNIVERSELE PARTICIPATIETOESLAG (OFWEL SCHOOLBONUS)

In augustus krijgt elk kind dat in juli recht had op het basisbedrag een schoolbonus als duwtje in de rug bij de start van het nieuwe schooljaar. Ook kinderen die nog niet naar school gaan, krijgen de bonus als ondersteuning in de opvoedingskosten. Het bedrag hangt af van de leeftijd van het kind.

	Leeftijdsklasse				Totaal
	0-4 jaar	5-11 jaar	12-17 jaar	18-24 jaar	
Aantal kinderen	296.999	515.232	423.624	329.505	1.565.360

Tabel 21: Aantal kinderen met een schoolbonus in 2019 – volgens leeftijdsklasse

SELECTIEVE PARTICIPATIETOESLAG (OFWEL SCHOOLTOESLAG)

De schooltoeslag is vanaf het schooljaar 2019-2020 overgeheveld vanuit het beleidsdomein Onderwijs. De pedagogische, nationaliteits- en financiële voorwaarden zijn grotendeels overgenomen, zodat de doelgroep minstens behouden blijft.

Volgende zaken zijn wel gewijzigd:

- De toekenning van de selectieve participatietoeslag is volledig geautomatiseerd. De toekenning van de schooltoeslag tot en met schooljaar 2018-2019 gebeurde in grote mate op basis van aanvragen door de betrokken ouders of leerlingen, terwijl deze vanaf schooljaar 2019-2020 gebaseerd is op een automatische rechttoekenning.
- Qua inkomensbegrip is overgestapt van een netto belastbaar naar een bruto belastbaar inkomen. De inkomensgrenzen zijn overeenkomstig deze aanpassing licht verruimd.
- Tot slot zijn de toeslagbedragen ook fors opgetrokken. Dit heeft uiteraard geen effect gehad op het aantal toekenningen, maar de stijging van de toeslagbedragen heeft uiteraard wel gevolgen op budgettair vlak.

Een belangrijke kanttekening bij onderstaande cijfers is dat de schooltoeslag wordt toegekend per schooljaar. Voor het schooljaar 2019-2020 kunnen we dus geen volledige cijfers geven. De cijfers die hieronder worden weergegeven zijn dus voorlopige cijfers, en geven weer hoeveel schooltoeslagen er zijn gegeven tot en met eind januari 2020. Een eerste volledig beeld over de toegekende schooltoeslagen van een schooljaar zal immers maar pas eind 2020 kunnen worden gegeven, wanneer het schooljaar 2019-2020 volledig beëindigd is en de laatste controle op de zogenaamde pedagogische voorwaarde inzake inschrijving, aanwezigheden op school en type onderwijs volledig is afgerond. Deze laatste controle kan immers ook nog aanleiding geven tot bijbetalingen of terugvorderingen.

In tabel 22 is een overzicht gegeven van het aantal toegekende schooltoeslagen in de laatste vijf schooljaren. De aantallen in de schooljaren 2015-2016 tot en met 2018-2019 geven de situatie weer op 9 oktober 2019⁴. De aantallen van schooljaar 2019-2020 geven de situatie op 14 februari 2020⁵, en geven dus een tussentijdse stand van zaken weer. Niettemin is er al een forse stijging waar te nemen tussen

⁴ bron: Statistisch Jaarboek van het Vlaams Onderwijs, 2018-2019

⁵ De gegevens werden op 14 februari 2020 voor het eerst na de jaarwisseling uit het betaalprogramma gehaald. Deze cijfers geven dus alle toekenningen van de schooltoeslag in 2019 weer. Daarnaast zitten er ook toekenningen bij die werden gedaan begin 2020, deze kunnen er niet uitgefilterd worden.

schooljaar 2018-2019 en 2019-2020. Het aantal toekenningen is toegenomen met 119.363 leerlingen (of +35,65%). In absolute aantallen is de stijging het grootst bij het secundair onderwijs (+43.839 leerlingen), maar relatief gezien kent het kleuteronderwijs wel de sterkste toename (+49,96%).

	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	Evolutie 2019-2020 t.o.v. 2018-2019	
Kleuter- onderwijs	57.953	58.410	60.294	62.070	93.083	+31.013	+49,96%
Lager onderwijs	119.848	119.584	125.321	130.791	175.402	+44.611	+34,11%
Secundair onderwijs	130.107	129.073	133.959	139.799	183.638	+43.839	+31,36%
HBO5 verpleegkunde	1.865	1.915	1.951	2.136	2.036	-100	-4,68%
Algemeen totaal	309.773	308.982	321.525	334.796	454.159	+119.363	+35,65%

Tabel 22: Aantal leerlingen aan wie een schooltoeslag is toegekend per schooljaar (schooljaar 2019-2020: stand van zaken tot en met 14/02/2020)

De bedragen die werden toegekend aan de rechtgevendende leerlingen zijn weergegeven in tabel 23. Ook hier geldt de opmerking dat de bedragen voor de schooljaren 2015-2016 tot en met 2018-2019 de situatie weergegeven op 9 oktober 2019⁶. De bedragen van schooljaar 2019-2020 betreffen een stand van zaken op 14 februari 2020, en zijn dus zeker nog niet definitief voor dit betrokken schooljaar.

Tussen schooljaar 2018-2019 en 2019-2020 (voorlopige situatie) is er dus voor 77,4 miljoen euro aan schooltoeslag méér toegekend. Dit is een stijging met 84,04%. De grootste toename doet zich voor bij het secundair onderwijs waar er (voorlopig) 64,7 miljoen euro méér wordt toegekend dan in schooljaar 2018-2019. Dit is quasi een verdubbeling van de toegekende bedragen (+99,72%). De meeruitgaven zijn niet onverwacht, omwille van de ingevoerde automatische rechtentoekenning (met een groter bereik tot gevolg) en de verhoogde toeslagbedragen. Bij de opmaak van de begroting 2019 waren daarom meer middelen gereserveerd voor de selectieve participatietoeslag.

⁶ bron: Statistisch Jaarboek van het Vlaams Onderwijs, 2018-2019

	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	Evolutie 2019-2020 t.o.v. 2018-2019	
Kleuter- onderwijs	5.401.799	5.444.396	5.726.724	6.001.548	9.654.888	+3.653.339	+60,87%
Lager onderwijs	15.930.430	15.850.911	17.060.430	18.180.791	27.290.236	+9.109.445	+50,10%
Secundair onderwijs	57.866.707	56.982.386	61.163.457	64.917.451	129.650.894	+64.733.443	+99,72%
HBO5 verpleegkunde	2.487.793	2.615.945	2.671.493	2.967.045	2.841.633	-125.413	-4,23%
Algemeen totaal	81.686.730	80.893.637	86.622.103	92.066.835	169.437.650	+77.370.815	+84,04%

Tabel 23: Toegekende bedragen in het kader van de schooltoeslag per schooljaar (schooljaar 2019-2020: stand van zaken tot en met 14/02/2020)

Uit de combinatie van de twee voorgaande tabellen kan ook het gemiddelde toegekende bedrag per leerling worden afgeleid. Deze gemiddelde bedragen zijn weergegeven in tabel 24. Het gemiddelde bedrag per leerling in het schooljaar 2019-2020 is toegenomen met 98,1 euro (+35,67%) ten opzichte van het voorgaande schooljaar. In het kleuteronderwijs en het lager onderwijs is de stijging redelijk beperkt (respectievelijk +7,0 euro en +16,6 euro). In het secundair onderwijs neemt het bedrag wel redelijk fors toe met +241,7 euro (tot een gemiddeld bedrag van 706,0 euro per leerling).

Deze evoluties reflecteren de gerichte verhogingen van de toeslagbedragen die zijn doorgevoerd bij de implementatie van de selectieve participatietoeslag. De toeslagbedragen voor gezinnen met een beperkt inkomen en de bedragen voor kinderen in het secundair onderwijs werden daarbij meer verhoogd dan die voor andere gezinnen/kinderen.

	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	Evolutie 2019-2020 t.o.v. 2018-2019	
Kleuter- onderwijs	93,2	93,2	95,0	96,7	103,7	+7,0	+7,27%
Lager onderwijs	132,9	132,6	136,1	139,0	155,6	+16,6	+11,93%
Secundair onderwijs	444,8	441,5	456,6	464,4	706,0	+241,7	+52,04%
HBO5 verpleegkunde	1.333,9	1.366,0	1.369,3	1.389,1	1.395,7	+6,6	+0,48%
Algemeen totaal	263,7	261,8	269,4	275,0	373,1	+98,1	+35,67%

Tabel 24: Gemiddelde toegekende bedrag schooltoeslag per leerling (schooljaar 2019-2020: stand van zaken tot en met 14/02/2020)

Voor het kleuteronderwijs wordt er één bedrag toegekend, ongeacht de hoogte van de inkomens. Bij de andere opleidingsniveaus hangt het exacte bedrag van de schooltoeslag af van het gezinsinkomen.

Per zwaarte van het gezin (zogenaamde punten van de leefeenheid) wordt een inkomensvork bepaald, met een minimum- en maximuminkomen:

- Indien het gezinsinkomen zich op de bovenste inkomensvork bevindt (dus het inkomen is gelijk aan het maximum) dan ontvangt het gezin, de minimale schooltoeslag.
- Indien het gezinsinkomen zich in deze inkomensvork bevindt (dus het inkomen is groter dan het minimum, maar kleiner dan het maximum) dan ontvangt het gezin een minimale of een verminderde schooltoeslag.
- Indien het gezinsinkomen zich onder of op de onderste inkomensvork bevindt (dus het inkomen is kleiner dan of gelijk aan het minimum van de vork) dan ontvangt het gezin de volledige schooltoeslag. In uitzonderlijke omstandigheden (waarbij het inkomen zeer laag is én voor 70% bestaat uit een leefloon, een inkomensvervangende tegemoetkoming of een vervangingskomen) dan kan men de hogere uitzonderlijke toeslag ontvangen.

Het soort toeslagbedrag (minimale toeslag, verminderde toeslag, maximale toeslag of uitzonderlijke toeslag) is dus wel een aanduiding van de hoogte van het gezinsinkomen. In tabel 25 wordt een verdeling gegeven van de leerlingen uit het lager en secundair onderwijs volgens type van bedrag.

	2018-2019		2019-2020		Evolutie 2019-2020 t.o.v. 2018-2019	
Minimaal	59.625	21,70%	92.522	25,77%	+32.897	+55,17%
Verminderd	97.756	35,57%	118.913	33,12%	+21.157	+21,64%
Volledig	115.500	42,03%	144.942	40,37%	+29.442	+25,49%
Uitzonderlijk	1.933	0,70%	2.663	0,74%	+730	+37,77%
Totaal	274.814	100,00%	359.040	100,00%	+84.226	+30,65%

Tabel 25: Verdeling van de schooltoeslag voor het lager en secundair onderwijs volgens type van bedrag (schooljaar 2018-2019: stand van zaken tot en met 13/05/2020; schooljaar 2019-2020: stand van zaken tot en met 14/02/2020)

We zien dat er een toename van het aantal leerlingen is voor elk van de types toeslagbedragen. Als we kijken naar de absolute aantallen, dan zien we een significante stijging in toekenning van het volledige toeslagbedrag. Dit wijst op een sterkere ondersteuning voor de gezinnen met lage inkomens.

ANDERE TOELAGEN

KINDEROPVANGTOESLAG

Ouders die gebruikmaken van Nederlandstalige niet-inkomensgerelateerde kinderopvang in Vlaanderen of Brussel, kunnen rekenen op een kinderopvangtoeslag van 3,23 euro per kind, per opvangdag. Een halve dag opvang geeft recht op de helft van dat bedrag. Om recht te hebben op de kinderopvangtoeslag mag het kind nog niet naar de kleuterschool gaan.

Tabel 26 geeft per maand het aantal kinderen weer die een kinderopvangtoeslag hebben ontvangen in 2019.

	Aantal kinderen
januari	18.443
februari	16.467
maart	23.363
april	23.963
mei	22.934
juni	23.090
juli	21.319
augustus	23.274
september	23.825
oktober	24.778
november	24.061
december	23.966

Tabel 26: Aantal kinderen met kinderopvangtoeslag in 2019 - opdeling per maand

De kinderopvangtoeslag van een maand wordt normaal gezien uitbetaald op de twintigste van de maand nadien. Bovenstaande tabel geeft per maand het aantal kinderen weer voor wie de kinderopvangtoeslag is uitbetaald op de twintigste van de maand nadien. De rechtzettingen van de rechten in de daaropvolgende maanden, zijn niet opgenomen. Dit verklaart ook waarom de aantallen voor januari en februari iets lager zijn dan de daaropvolgende maanden: door de opstart van dit nieuwe systeem werd de kinderopvangtoeslag voor deze maanden van een aantal kinderen immers iets later uitbetaald, waardoor ze dus niet zijn opgenomen in bovenstaande aantallen. Vanaf de maand maart zijn de aantallen echter stabiel, en schommelt dit rond de 23.000 à 24.000 rechtgevende kinderen per maand.

Ongeveer 23% van de kinderen die formele opvang gebruiken, wordt opgevangen in een opvanglocatie waar niet gewerkt wordt volgens de regeling met inkomenstarief.

KLEUTERTOESLAG

Kleuters van drie jaar oud die ingeschreven zijn in door Vlaanderen erkend, gesubsidieerd of gefinancierd onderwijs en kleuters van vier jaar oud die ingeschreven blijven en voldoende aanwezig zijn op school, krijgen 132,60 euro extra per jaar. Echter, in 2019 werden de aanwezigheden van de kleuters niet gecontroleerd omdat het Groeipakket in voege trad halverwege het schooljaar 2018-2019.

Deze toeslag wordt jaarlijks automatisch uitbetaald in de maand na de derde verjaardag en/of de vierde verjaardag indien voldaan werd aan de voorwaarden.

	3-jarigen	4-jarigen	Totaal
januari	5.394	5.415	10.809
februari	4.848	5.004	9.852
maart	5.499	5.487	10.986
april	5.432	5.495	10.927
mei	5.346	5.604	10.950
juni	5.412	5.689	11.101
juli	5.660	5.956	11.616
augustus	5.646	5.849	11.495
september	5.791	5.864	11.655
oktober	5.640	6.044	11.684
november	5.041	5.399	10.440
december	5.284	5.649	10.933
Totaal	64.993	67.455	132.448

Tabel 27: Aantal kinderen met kleutertoeslag in 2019 – opdeling per maand

In totaal werden doorheen 2019 ook nog 451 kleutertoeslagen manueel toegekend over beide leeftijdscategorieën, dit aantal zit niet in deze tabel.

BUDGETTAIR KADER

In 2019 werd er voor bijna 3,91 miljard euro aan toeslagbedragen uit het Groeipakket toegekend. Ter vergelijking: bij de opmaak van de initiële begroting 2019 ging men ervan uit dat een bedrag van 3,72 miljard nodig zou zijn indien de vroegere stelsels van de kinderbijslag en schooltoeslag zouden worden verdergezet. Dit betekent dus dat de Vlaamse Regering uiteindelijk 190 miljoen euro extra middelen aan het stelsel heeft toegekend. Een groot deel van deze extra middelen was al aangekondigd in de Conceptnota bij de invoering van het Groeipakket, en was afkomstig van de middelen uit de twee indexsprongen (van 2015 en 2017). Deze middelen zijn dus opnieuw in het stelsel ingebracht.

Tabel 28 geeft weer hoe dit bedrag is verdeeld over de verschillende soorten van toeslagen. Ruim 80% van de toegekende bedragen zijn de basisbedragen. Ongeveer 5% gaat naar de zorgtoeslagen. De inkomensgerelateerde toeslagen, namelijk de selectieve participatietoeslag en de sociale toeslagen zijn goed voor 8,42%. De startbedragen, de universele participatietoeslag (of schoolbonus), de andere toeslagen (kinderopvang- en kleutertoeslag) en de rechtzettingen van de rechten uit het verleden (zogenaamde 'regularisaties') vertegenwoordigen elk een aandeel van minder dan 2%.

	Bedrag (in duizend euro)	Aandeel
Basisbedragen	3.174.670	81,25%
Sociale toeslagen	170.745	4,37%
Zorgtoeslagen	197.590	5,06%
Startbedragen	76.467	1,96%
Universele participatietoeslag	66.747	1,71%
Selectieve participatietoeslag	158.111	4,05%
Andere toelagen (kinderopvangtoeslag en kleutertoeslag)	29.131	0,75%
Rechtzettingen van rechten uit het verleden	33.979	0,87%
Totaal	3.907.441	100%

Tabel 28: Toegekende bedragen Groeipakket in 2019, verdeeld volgens type van toeslagbedrag (bedrag in duizend euro)

De basisbedragen vertegenwoordigen een bedrag van 3,2 miljard euro en bestaan grotendeels (97%) uit de rang- en leeftijdstoelagen die worden toegekend aan de kinderen met transitiebedragen. Daarnaast omvat dit ook nog de nieuwe basisbedragen, maar deze maken in 2019 logischerwijs nog maar een kleine fractie uit van de totale basisbedragen (84,2 miljoen euro of 2,65% van de basisbedragen). Tot slot werden hier ook de bedragen in opgenomen die zijn toegekend in het kader van de bilaterale overeenkomsten, evenals de verschilbetalingen met het buitenland, maar deze bedragen zijn relatief klein in het geheel van de toekenningen.

	Bedrag (in duizend euro)	Aandeel
Basisbedragen voor kinderen met transitiebedragen	3.084.562	97,16%
Rangbedragen	2.581.710	81,32%
Leeftijdstoelagen	502.853	15,84%
Basisbedragen voor kinderen met nieuwe bedragen	84.233	2,65%
Bedragen in het kader van bilaterale overeenkomsten	334	0,01%
Verschilbetalingen met het buitenland	5.540	0,17%
Totaal	3.174.670	100%

Tabel 29: Toegekende basisbedragenbedragen Groeipakket in 2019 (bedrag in duizend euro)

De sociale toeslagen zijn goed voor 170 miljoen euro en ook hier werden deze grotendeels (95%) toegekend aan de kinderen met transitiebedragen. De sociale toeslagen aan kinderen met nieuwe basisbedragen zijn goed voor bijna 9 miljoen euro (5,23%). De sociale toeslagen voor de grotere gezinnen met een middeninkomen zijn in 2019 nog beperkt in budgettaire omvang, maar dit systeem is in 2019 maar net opgestart en moet de komende jaren uiteraard nog op kruissnelheid komen.

	Bedrag (in duizend euro)	Aandeel
Sociale toeslagen voor kinderen met transitiebedragen	161.809	94,77%
Sociale toeslagen voor kinderen met nieuwe basisbedragen (lage inkomens)	7.293	4,27%
Sociale toeslagen voor kinderen met nieuwe basisbedragen (midden inkomens)	1.643	0,96%
Totaal	170.745	100%

Tabel 30: Toegekende sociale toeslagen Groeipakket in 2019 (bedrag in duizend euro)

Er zijn voor iets meer dan 197 miljoen euro aan zorgtoeslagen toegekend, waarvan 113,7 miljoen euro voor de toeslagen voor de kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte (57,56%). De wezentoelagen zijn goed voor 81,1 miljoen euro en de pleegzorgtoeslag vertegenwoordigt een bedrag van 2,8 miljoen euro.

	Bedrag (in duizend euro)	Aandeel
Wezentoeslag	81.052	41,02%
Toeslag voor kinderen met specifieke ondersteuningsbehoefte	113.732	57,56%
Pleegzorgtoeslag	2.806	1,42%
Totaal	197.590	100%

Tabel 31: Toegekende zorgtoeslagen Groeipakket in 2019 (bedrag in duizend euro)

Tot slot zijn er de selectieve participatietoeslag (of schooltoeslag), de kinderopvangtoeslag en de kleutertoeslag. Deze participatietoeslagen samen zijn goed voor een bedrag van iets meer dan 187 miljoen euro. Het grootste deel hiervan gaat naar de selectieve participatietoeslag (158,1 miljoen euro of 84,44%), gevolgd door de kleutertoeslag (18,2 miljoen euro) en de kinderopvangtoeslag (11,0 miljoen euro).

	Bedrag (in duizend euro)	Aandeel
Selectieve participatietoeslag	158.111	84,44%
Kinderopvangtoeslag	10.980	5,86%
Kleutertoeslag	18.151	9,69%
Totaal	187.243	100%

Tabel 32: Toegekende participatietoeslagen Groeipakket in 2019 (bedrag in duizend euro)

Er dient nogmaals op te worden gewezen dat het bedrag van de selectieve participatietoeslag een momentopname is in de loop van het schooljaar 2019-2020 en nog geen beeld geeft van de kost van het systeem over een gans schooljaar. Het bedrag van 158,1 miljoen euro is het bedrag dat werd opgenomen in de rekeningen 2019, en het betreft dus de toegekende bedragen voor de maanden september tot en met december 2019.

Eerder werd in tabel 23 een bedrag opgenomen van 169,4 miljoen euro, maar dit gaf de toegekende bedragen weer tot en met midden februari 2020. Het verschil tussen beide bedragen ligt in de toekenningen die nog zijn gebeurd in de periode januari tot en met midden februari 2020. De tabellen van het budgettair kader tonen de uitgaven van het boekjaar 2019.

BIJLAGE⁷

BEDRAGEN KINDEREN GEBOREN VOOR 1 JANUARI 2019

Gezinsbijslagen	
Basisbedrag	
Laag bedrag	€ 93,93
Midden bedrag	€ 173,80
Hoog bedrag	€ 259,49
Maandelijkse leeftijdsbijslag	
6 tot 11 jaar	€ 32,63
12 tot 17 jaar	€ 49,86
vanaf 18 jaar	€ 63,40
Maandelijkse leeftijdsbijslag oudste kind dat geen sociale toeslag, zorgtoeslag of een verhoogde wezenbijslag ontvangt	
6 tot 11 jaar	€ 16,36
12 tot 17 jaar	€ 24,92
vanaf 18 jaar	€ 28,72
Maandelijkse leeftijdsbijslag voor gehandicapten die vóór 1 juli 1966 geboren zijn	
Oudste kind dat geen supplement voor éénoudergezin ontvangt	€ 55,02
Andere kinderen	€ 63,40
Sociale toeslag	
Kind met laag basisbedrag	€ 47,81
Kind met midden basisbedrag	€ 29,64
Kind met hoog basisbedrag	€ 5,20
Toeslag voor langdurig zieken en arbeidsongeschikten en mindervaliden Kind dat basisbedrag van € 93,93 ontvangt, zal in dit geval een toeslag krijgen van € 102,88 in plaats van € 47,81.	€ 102,88
Verhoging toeslag voor eenoudergezinnen Kind dat basisbedrag van € 259,49 ontvangt, zal in dit geval een toeslag krijgen van € 23,90 in plaats van € 5,20.	€ 23

⁷ Deze bedragen zijn van toepassing sinds 1 september 2018.

BEDRAGEN KINDEREN GEBOREN NA 1 JANUARI 2019

Gezinsbijlagen		
Startbedrag geboorte of adoptie		€ 1.122
Basisbedrag		€ 163,20
Sociale toeslagen		
< 2 kinderen	inkomen onder € 30.986,17	€ 51 per kind
> 2 kinderen	inkomen onder € 30.986,17	€ 81,60 per kind
> 2 kinderen	inkomen tussen € 30.986,17 euro en € 61.200	€ 61,20 per kind
Wezentoeslag		
Weeskind		€ 163,20
Halfwees		€ 81,60

BEDRAGEN VOOR ALLE KINDEREN

Schoolbonus				
0-4 jaar				€ 20,40
5-11 jaar				€ 35,70
12-17 jaar				€ 51
18-24 jaar				€ 61,20
Zorgtoeslagen voor kinderen met specifieke ondersteuningsbehoefte				
Minstens 4 punten in de 1ste pijler en minder dan 6 punten over de drie pijlers				€ 82,37
6 – 8 punten over de drie pijlers en minder dan 4 punten in de 1ste pijler				€ 109,70
9 – 11 punten over de drie pijlers en minder dan 4 punten in de 1ste pijler				€ 255,99
6 – 8 punten over de drie pijlers en ten minste 4 punten in de 1ste pijler 9 – 11 punten in de drie pijlers en ten minste 4 punten in de 1ste pijler 12 – 14 punten over de drie pijlers				€ 422,56
15 – 17 punten over de drie pijlers				€ 480,48
18 – 20 punten over de drie pijlers				€ 514,80
+ 20 punten over de drie pijlers				€ 549,12
Pleegzorgtoeslag				
				€63,03
Andere toeslagen				
Kinderopvangtoeslag				€ 3,23
Kleutertoeslag				€ 132,60
Selectieve participatietoeslag (ofwel schooltoeslag)	Minimumtoeslag	Volledige toeslag	Uitzonderlijke toeslag	
Kleuteronderwijs		€ 103,70		
Lager onderwijs	€ 121,01	€ 188,19	€ 244,37	
Secundair onderwijs				
Gehuwde/zelfstandige/alleenstaande leerlingen	€ 712,98	€ 3268,73	-	
Leerlingen in 3de lj. van 3de graad voltijds technisch of beroeps- secundair	extern	€ 280,60	€ 1132,07	€ 1329,23
	intern	€ 725,16	€ 1861,09	-
Alle anderen voltijds secundair onderwijs	extern	€ 233,75	€ 943,30	€ 1107,57
	intern	€ 604,31	€ 1550,86	-
Stelsel leren en werken	€ 196,55	€ 537,45	€ 693,34	
Verpleegkundigen in hoger beroeps- onderwijs	extern	€ 829,80	€ 1212,27	-
	intern	€ 829,80	€ 3640,66	-
Hoger onderwijs	€ 50/jaar (boven op de studietoelage, uitbetaald door het Vlaams Ministerie van Onderwijs)			